

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 3. Quinque gradus Proficientium: Virtutes omnes acquirere, virtutum exemplar aliis esse, justitiae vias docendo demonstrare, se humilem in omnibus exhibere, omnes irrisiones & detractiones ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

que inter cætera purgationis indicia habet; Timorem expellet omnino, nulla enim de re metuet: motum verò subitum expellet, nisi quatenus admonitionis loco fit. Cupiditatem turpium procul dubio non habebit: esculentorum quoque, & poculorum ad remissionem doloris ipse animus non habebit: sin autem habuerit naturalium dumtaxat ut arbitror, ita tamen ut neque inconsultum hæc habeant impetum. Quod si habeant, quatenus cum phanthesia solum, hæc quoque præfigurata. Omnino autem ipsa ab his omnibus erit pura, volente etiam irrationale purum efficere, adeo ut ne commoveatur quidem, aut saltem quam minimè, commotionesque illius statim ipsa propinquitate sedari queant, perinde ac si quis sapienti propinquans ipsa propinquitate aliquid ab ipso percipiat, vel similis illi factus, vel reveritus, ut nihil audeat facere eorum, quæ bonus non ausit. Non ergo erit pugna. Hæc Plotinus. Utinam sordes abluat animæ meæ, qui solus potest facere mundum ex immundo conceptum semine, qui lavat omnia peccata nostra, & projicit in profundum maris omnes iniquitates nostras. Utinam illius aquæ cælestis, quæ super cælos est, participio lotus, totus cælestis efficiar, quæ sursum sunt quærens, non quæ super terram. Quid mihi cum aquis inferioribus, ut desiderem aquam cœnolam fluviorum Egypti, quæ nec abluere potest, nec sitientem animam refocillare? Congregentur in locum unum aquæ istæ, & appareat arida: appareat inquam facies terræ, facies cordis mei terreni à virtutibus emundata, & ab aquis foetentibus expurgata, & germinet herbam virentem, & omne lignum pomiferum juxta genus suum: nec enim arida remanere poterit, sed fecundata imbre cælesti florebit, germinabit, & fructum afferet in patientia.

§. III.

Quinque gradus proficientium: virtutes omnes acquirere, virtutum exemplar aliis esse, justitiam vias docendo demonstrare, se humilem in omnibus exhibere, omnes irrisiones, & detractiones patienter ferre.

1. **M**acte animi virtute fidelis ascensor, nec te ea quæ dicta sunt perturbent, ait Climacus: nemo unquam repente uno simul passu

y Climac. gr. 25.

scalæ gradus omnes conscendere potuit. Jam à malo declinasti, jam spinosum incipientium iter cucurristi: nunc à vitiis purgata mens virtutibus ornari debet. Quid enim juvat, ut sapienter Chrysostomus & scribit, quod omnes spinæ sunt amputatæ, si non sint dejecta bona femina? Non sufficit recessus à malo, ut in bonorum finis possessione. Nam si spinis evulsis terra maneat otiosa, herbas rursus inutiles germinabit. Est hic igitur proficientium gradus primus, omnium virtutum acquisitio. Solæ faciunt virtutes beatum, inquit Macrobius *a*, nullaque alia ququam via hoc nomen adipiscitur. Nempe ille beatus est: *b*

*Quem non ambigui fasces, non mobile vulgus,
Non leges, non castra tenent: qui pectore magno
Spemque, metumque domat vitio sublimior omni,
Exemptus satis, indignantemque rejellit
Fortunam, dubio quem non in turbine rerum
Deprendes suprema diis, sed abire paratum,
Ac plenum vita.*

Sola virtus, ut verbis Itar Isidori Pelusiotæ *c*, præclaram, & nunquam intermotituram gloriam obtinet, ut quæ nec venustati cedat, nec oblivione conteratur, nec marcescat, verum recentem semper, ac vegetam, & florentem dignitatem habeat: ac proinde prudentibus viris omnibus viribus enitendum est, ut eam adipiscantur. Nam ut sapienter scripsit quidam *d*, virtutis ignorantia mors animæ est. Nec te terreat difficultas ascensus, quandoquidem, ut ait Poëta *e*

Ardua virtutem profert via.

Quid enim dicit Psalmus? *Qui confidunt in Domino sicut mons Sion, non commovebitur in aeternum qui habitat in Hierusalem.* Qui proficiendi desiderio infatigabiliter ad ulteriora sese extendere conatur, tamen in principio asperum iter, pugnam laboriosam experiatur: quæ tamen amplius progreditur, tantò magis habilitatur ascensui: & quò magis decertat, eò firmior, & robustior evadit, donec virtutis illectus pulchritudine insuperabilis omnino sit, & coronæ propinquus. Ipsi montes, ad quos prius oculos levaveras, ipsi, inquam, in circuitu tuo malos homines elongabunt à te, ne fortè pravis eorum moribus, & exemplis in ruinam traharis. In hac spe singulariter constitutus perge securus, qui

z Chrysost. hom. 36. ad Ephes. a Macrob. in som. Scip. lib. 1. c. 8. b Statius lib. 2. Sylv. v. 357. c Isidor. Pel. l. 2. Epist. 286. d Aeneas Gazæ in Theophrasto. e Silius Ital. l. 2. punic. v. 574.

qui sancti desiderii primitias jam habere meruisti: memineris scriptum: *Regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Porro Regnum caelorum regnum virtutum est, quod cum adeptus fueris, requiescet super te in fine hujus Psalmi promissa pax, quam nec mundus dare, nec mundanus recipere potest; pax exuperans omnem sensum, omnia vota transcendens.

2. In excelso virtutis fastigio collocatus ad secundum pervenies gradum, ut proximo tuo teipsum exhibeas virtutum omnium perfectissimum exemplar. Nam, ut scribit elegantissimè Hildebertus Turonensis Archiepiscopus, citra profectum proficit, quisquis alteri cum potest non prodest. Magis autem profunt exempla, quam mores, & ut docet Salvianus g, Procurator est quodammodo salutis humanæ, qui non tantum id agit, ut ipse bonus sit, sed efficere & hoc nititur, ut alii mali esse desistant. Auctor est bonorum sequentium, ait quidam h, qui reliquit exemplum. Et alius sapiens i nil sibi optatius esse asseverat, quam quod sit ad recta tendentibus propositus quasi exemplar. Laurentius Justinianus k rem istam sic eloquenter pertractat: Quantum excitent ad virtutum studia virtutum exempla eos, qui Deo placere volunt, atque virtutibus ornari peroptant, quisque sapiens sufficienter intelligit. Erigitur namque humana fragilitas, & opportunè corroboratur in opere exemplis majorum, atque quotidie animatur ad melius Patrum rememoratione virtutis. Stude igitur omni qua vales industria morum splendore nitescere, ut Dominicæ oves ex te quotidie ædificentur videntes in te lumen fidei, spei longanimitatem, ardorem charitatis, cordis innocentiam, justitiæ zelum, amorem fraternitatis, pudicitiam constantiam, tolerantiam laborum, dilectionem inimicorum, patientiæ robur, studium humilitatis, vitæque omnimodam integritatem. Tunc laudabiliter poteris Psalmum istum decantare, quo conversa in libertatem captivitas Diaboli commemoratur. Tunc replebitur os tuum gaudio, & lingua exultatione. *Tunc dicent inter gentes, Magnificavit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.*

3. Post virtutum exhibitionem sequitur tertio loco sapientiæ illuminatio, ut sis potens verbo rudes edocere, & rectas justitiæ vias cunctis

hominibus bonæ voluntatis efficaciter demonstrare. Multo enim majus beneficium eis conferes, si inscitia liberaveris animum, quam si corpus ægritudine, ut Socrates asserit apud Platonem l. Hinc Simandius, teste Diodoro m, suam Bibliothecam hac Epigraphe prænotaverat, *Animi medicamentum.* Debet autem Doctor perfectus similis esse Athenodoro Philosopho, cujus doctrinam Sallustius apud Suidam igni comparabat omnia adjacentia, & propinqua incendi. Debet virtutibus ornatus esse, ut Magnus Basilius n luculenter ostendit, cujus universæ totius vitæ actiones testimonio sint charitatem in eo erga Deum inesse, qui divinarum literarum scientiam habeat, vir integer, nec ulli distractioni indulgens, ab avaritia abhorrens, minimè libenter gerendis se negotiis admiscens, quietus, amans Deum, cui denique nihil sit præstantius honore Dei. Debet doctrinam moribus confirmare: nihil enim, ait Elias Cretensis o, sermone firmius est, qui rebus confirmetur. Quod si eloquium tuum ignitum plures converterit ab errore viæ suæ, vide ne tibi surrepat inanis gloriæ pernicioza præsumptio, sed omne bonum Divinæ tribuens dispensationi Psalmum sequentem recitare memineris, quia *Nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam.* Inanis gloria subtilissimum venenum est omne bonum inficiens. Inter homines quidem terrenis affectionibus alligatos absque inani gloriatione nihil eximium, nihil dignum memoria geritur, ut Ælius Aristides p subtilissimus, & suavissimus Orator multis exemplis ostendit. At Christianæ perfectionis cupidus nihil credens humanam industriam prævalere, quidquid boni facit, Deo adscribit, & psallit cum Propheta, quia *Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam.* Non tua, sed Domini hæreditas sunt filii, quos fortasse per Evangelium genuisti: atque sicut sagitta de manu potentis egressa magna celeritate currit, & percutit; ita filii excussorum Divinæ, non tua virtute ad destinatum sanctitatis scopum perducti sunt.

4. Hactenus quasi alter Helias non curru igneo, sed gradibus subvectus virtutum cælum mysticum conscendisti. Cavendum nunc est, ne carnis pondere depressus ad terrena labaris:

Iiiii 3 quo

f Hildebert. ep. 1. g Salvian. lib. 7. h Symmach. l. 9. Epist. 25. i Plinius l. 6. Ep. 11. k Justinian. lib. de regim. pralat. cap. 13.

l Plato in Hippia. m Diodor. lib. 1. antiq. cap. 1. n Basil. orat. de renunc. o Elias in ora. 19. Naz. nu. 17. p Aristid. or. de paraphigmate tom. 30.

quo altior es, ed gravior ruina erit, si cadas. Esto igitur quartus gradus tui profectus humilitas. Nam, ut Magnus docet Gregorius *q*, qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem portat. Bonus fundus humilitas, ait Bernardus *r*, in quo omne ædificium spirituale constructum crescit in templum sanctum in Domino. In humilitate summum bonum statuit Antisthenes referente Clemente Alexandrino *s*. Sed & Manuel Palæologus *t* Imperator Constantinopolitanus summus Princeps ingenii in laudes humilitatis effusissimus; Humilitas, inquit, accuratum præsidium est bonorum omnium, virtutumque terminus, & requies, & portus salutaris, & locus tutus. Humilitas Divinum quiddam, multisque celebratum laudibus, nulla non parte venusta, & incomparabili cum pulchritudine circumiens, omnes ad se pertrahit, & in amorem sui pellicit. Propterea Psalmus huic gradui correspondens beatos prædicat omnes, qui timent Dominum, qui ambulam in viis ejus. Quæ sunt viæ Domini, nisi viæ humilitatis? Discite à me, inquit *u*, quia mitis sum, & humilis corde. Reputa ergò te omnium infimum, & abjectissimum, ut illius sequaris vestigia, qui dixit *x*: Ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis. Beatus eris, si hæc feceris, & videbis bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ. Porro humilitas in silentio conservatur, imò, ut dicit Philippus de Claravalle *y*, humilitas silentium parit. Humilitas, ait ille, virtutum Regina primogenitum filium suum silentium parit, in quo, & de quo cultus justitiæ pendet.

5. Tandem profectum tuum coronans quintus gradus est patientia, cujus vinci victoria est: si videlicet omnes detractiones, irrisiones, contemptus, contumelias, & persecutiones patienter, & mansuetè sustineas. Patientia est, inquit Cyprianus *z*, quæ nos Deo & commendat, & servat: ipsa est quæ iram temperat, quæ linguam frænat, quæ mentem gubernat, pacem custodit, disciplinam regit, libidinis imperum frangit, tumoris violentiam comprimit, incendium similitatis extinguit, coërcet potentiam divitum, inopiam pauperum refovet: tuetur in virginibus beatam integritatem, in viduis laboriosam castitatem, in conjunctis & maritatis individuum

q Greg. in Psal. 3. Penit. *x* Bern. lib. 2. de Consid. *s* Clem. Alex. l. 2. Strom. *t* Manuel Palæol. or. 7. *u* Matth. 11: 29. *x* Psalm. 21. *y* Philip. Clar. præf. in lib. mirac. sancti Bern. *z* Cyprian. de bono patientiæ.

charitatem: facit humilem in prosperis, in adversis fortes, contra injurias, & contumelias mitis: docet delinquentibus citò ignoscere, si ipse delinquas, diu & multum rogare: tentationes expugnat, persecutiones tolerat, passionem, & martyria consummat. Ipsa est, quæ incrementa spei sublimiter provehit: ipsa actum dirigit, ut tenere possimus viam Christi, dum per tolerantiam gradimur: ipsa efficit ut perseveremus filii Dei, dum patientiam Patris imitamur. Hæc eloquentissimus Cyprianus. Nihil autem utilius accidere potest homini, ut Abbas Lætiensis *a* sapienter docet, quam tribulatio sive sit externa, sive interna: & nullum certius signum Divinæ electionis habetur, quàm si quis afflictionem, vel quicquid adversi à Deo immititur, humiliter patienterque sustineat. Optimè Lucifer Calaritanus *b*: Ad æternam vitam perfructandam nos perventuros scientes omnia gratanter perpetimur, damna corporis lucris animæ repensamus, coronam in vulneribus computamus, de tormentis, & doloribus illatis in Christo triumphamus. Inter ingruentes itaque adversitates, inter crebras afflictiones, sæculique molestias constanti fervore perseverans cantabis Domino, & dices: Sæpe expugnaverunt me à juventute mea, etenim non potuerunt mihi. Cedent, cedent diabolicæ fraudis machinamenta: arefcent, & confundentur impij, cum viderint perfidiam suam bonorum constantia superari. Forti animo esto, & agere, & pati fortia Christianum est. Præclare quidam Ethnicus *c*: sic parati esse debemus, ut quicquid acciderit, nihil animo sit novum.

a Lud. Blostus Instit. spirit. c. 8. *b* Lucifer. lib. 6. ad Constantium. *c* Ulpianus Rhetor in 1. Demosten. Olynthiacam.

METRUM XXXV.

Seu tibi blanda speciosa vultu
Fortuna sæpe rideat.
Sive te sævis agitet procellis,
Divisque civis implicet.
Disce fatalem superare sortem,
Omnemque casum vincere.
Nulla te sursum vehat aura, nullus
Te mæror infra deprimat.
Mitius dira ferient sagitta,
Si te paratum torquant.
Justus, & mentis solida futurum
In pace bellum præparat.

*Si riuat mundus, pelagusque terra
Undas iuvenes miscet.
Si polus flammis rapidis cremetur,
Si monstra sciant stygis.
Spernet hic stultos populi tumultus,
Spernet fragores fulminum.
Et per angores percussis orbis,
Fragmenta calcans atheris,
Transiet constans, timidusque latus
Cernet cadentium metus.*

Ad hunc gradum qui pervenerit, cognoscet in hoc terminum sui profectus, quia patientia opus perfectum habet: illique debetur corona, qui legitime decertans devotus Deo permanet inter flagella.

§. IV.

Quinque gradus perfectorum: Orationis studium, purissima intentio, in omne bonum magno impetu ferri, velle semper quod vult Deus, adherere Deo, & unum fieri cum eo spiritum intimo charitatis affectu.

I. EO potissimum spectat Prophetalis iste ascensus, ut paulatim altiora petens, indicia nobis tuæ perfectionis ostendas. A vitiis purgatus, virtutibus illustratus ut sis; hætenus tamen profecisse non sufficit: quinque supersunt perfectorum gradus, quinque scilicet ornamenta, quibus animam amiciri par est, antequam Divino conspectui præsentetur, & unus cum Deo spiritus efficiatur. Primitus sese offert sedulum orationis studium, externas nimirum deserere occupationes, pauca cum hominibus, plura cum Deo miscere colloquia, quoniam in ipso sunt omnia. Oratio, inquit Elias Monachus *d*, clavis regni cælorum est. Oratio nuda orantes tanquam panis confirmat: quæ cum aliqua contemplatione conjuncta est impinguat: quæ vacat specie, & simulacris vini odorati instar est, quo repleti insatiabiliter admirantur, & obstupescunt. Ibi remedium vulnerum, ait Bernardus *e*, ibi subsidia necessitatum, ibi resarcitus defectuum: ibi profectuum copiam, ibi denique quicquid accipere, vel habere hominibus expedit, quicquid decet, quicquid oportet. In hoc gradu collocatus Propheta se pia in Psalmo humilitate profert, quia justus in principio orationis accusator est sui. Consciis conditionis hu-

mana clamat de profundis ad Dominum, quia tantò se celerius credit exaudiri, quò profundius humilitatis penetralibus sese abdiderit. Quia verò cognoscit se nullatenus culpas posse deserre, quin otioso sermone delinquat, vel superfluis excedat cogitationibus, aut inanibus actibus occupetur; ideo misericordiam Domini, & copiosam ejus redemptionem desiderat, quo purior valeat purissimi Regis conspectui præsentari.

2. Jam qui assidue cum Deo versari in suavissima orationis quiete didicisti, ad alterum gradum properare debes, ut, quicquid boni cogitas, dicis, vel operaris, id totum sincerâ ac purissimâ intentione ad solam Dei gloriam dirigas, non tuum commodum quærens, non gloriam tuam appetens, non auram captans popularem, non propriam desiderans consolationem. Ita quod omnium actionum tuarum basis, amplexus, & fundamentum sit Dei solius honor, & gloria. Quid enim mihi est in cælo, ait Propheta *f*, aut à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Clarè de hoc Bernardus *g*: Puritas intentionis hæc est, ut simplex oculus totum corpus lucidum faciat, ut, quicquid feceris, propter Deum facias, & ad locum unde exeunt gratiæ revertantur, ut iterum fluant. Optimè etiam exclamat Richardus *h*. O quoties ipsam veritatem non pro veritate, sed pro vanitate quærimus: & inventam veritatem non in veritate, sed ad vanitatem diligimus, &, quod miserimum est, in verbis vitæ ad mortis lucra negotiamur! Non sic fidelis servus, non sic, sed de bonis operibus nihil arrogans sibi, psallit Domino cum Propheta, *Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* Rectam enim intentionem comitatur humilitas, cujus prævaricator à Divinæ suavitatis gustu, sicut infans à maternis uberibus, excludetur.

3. Hoc posito bonorum operum solidissimo fundamento ad tertium gradum provehi necesse est. Hic autem præparandus est animus, non tam ut agas, quam ut patiaris. Opera spiritus ingenti fervore perficere, & in omni bonum magno impetu ferri tertius est gradus, quem non incongruè tertium cælum dixeris, ad quod raptus Apostolus audivit arcana verba,

f Psalm. 72. *g* Bern. serm. 3. in vigil. Nativit. h Richard. Viet. de erud. bon. int. lib. 1. c. 3.

d Elias in Florilegio. *e* Bern. serm. ult. sup. Cantica.